

Reacties en recensies

1. Inleiding

Het negende deel van De Jongs seriewerk verscheen op 16 oktober 1979 in twee banden. De reacties in de media werden beheerst door aandacht voor de paragraaf over koningin Wilhelmina, prins Hendrik, de commissaris van politie F. van 't Sant en het opduiken van een mogelijke tweede prinselijke bastaard, mr. A. W. Lier. De hoofdthema's van het boek werden daardoor enigszins onderbelicht. In de pers werd de machtsstrijd tussen koningin Wilhelmina en haar ministers met betrekking tot het herstel van constitutionele en democratische verhoudingen aangesneden. Men schreef over de rol van eerste minister Gerbrandy, over de conflicten tussen de regering in ballingschap en de directie van Philips, over bombardementen in bezet gebied en over de Londense kant van de spionage in het *Englandspiel*. Over De Jongs beschrijving van het regeringsbeleid ten aanzien van Nederlands-Indië is na publikatie van deel 9 in de pers niet gediscussieerd.

Tussen de verschijning van de delen 8 en 9 had zich de affaire-Aantjes afgespeeld. Door De Jong en A. J. van der Leeuw was onderzoek gedaan naar het oorlogsverleden van W. Aantjes, de toenmalige fractievoorzitter van het Christen-Democratisch Appèl (CDA) in de Tweede Kamer, gevolgd door een tweetal onderzoeken van of in opdracht van de Tweede Kamer.¹ Door deze studies kwam vast te staan dat Aantjes in 1944, om van een gedwongen tewerkstelling in Duitsland te kunnen terugkeren, lid was geworden van de 'Germaansche ss' en dat na thuiskomst had verzwegen. Eveneens werd aannemelijk gemaakt dat hij, in tegenstelling tot de aanvankelijke beweringen van De Jong en Van der Leeuw, niet tot de *Waffen-ss* was toegetreden en in het dwangarbeiderskamp niet als bewaker was opgetreden. Hier en daar werd in de persreacties op deel 9 naar De Jongs optreden in deze affaire verwezen.

¹ Rapport van de Commissie van Drie in de zaak-Aantjes. *Handelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal*, zitting 1978-1979. Bijlagen 15 625, nr. 1 en 2.

Rapport van de bijzondere Kamercommissie van onderzoek naar kennis omtrent gedragingen van mr. W. Aantjes tijdens de Tweede Wereldoorlog. *Handelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal*, zitting 1978-1979. Bijlagen 15 626, nr. 1 en 2.